

Підтвердженням правильності цієї точки зору є і результати функціональної оцінки діяльності Рахункової палати, проведеної наприкінці 2018 року міжнародними експертами за підтримки Уряду Німеччини та Представництва Європейського Союзу в Україні, що свідчать про невисокий рівень зрілості відносно міжнародних стандартів. За висновками експертів, основними проблемами є відсутність належної системи контролю якості, невідповідність державних аудитів, що проводяться у формі фінансових аудитів та аудитів ефективності, вимогам стандартів ISSAI, необхідність запровадження ризик-орієнтованого планування та моніторингу виконання рекомендацій за результатами аудиту.

На нашу думку, Рахункова палата має стати ініціатором потрібних кроків для прискорення імплементації стандартів INTOSAI. Потребує розробки відповідна дорожня карта, що врахує рекомендації Ініціативи розвитку INTOSAI (IDI). Насамперед, необхідно зміцнити інституційну спроможність Рахункової палати, побудувавши систему контролю якості (внутрішнього та зовнішнього), запровадити нові підходи в плануванні. Реалізація державних аудитів за IFPP вимагає певних кроків, а саме: розробки відповідного стандарту, методичного посібника щодо його застосування, навчання персоналу та проведення 2-3 пілотних аудитів за оновленими вимогами. Цей шлях не є простим та швидким, потребує внесення змін до багатьох нормативно-правових актів. Проте головним залишається розуміння та підтримка розробленого плану дій з боку керівництва та фахівців Рахункової палати. Лише у цьому випадку перехід до застосування стандартів INTOSAI стане не вимушеним кроком, а шляхом до розвитку.

Список використаних джерел

1. INTOSAI Framework of Professional Pronouncement – IFPP. URL: <http://www.issai.org/ifpp/> (дата звернення 13.11.2020).
2. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/576-19> (дата звернення 13.11.2020).

УДК 332.025.12:005.935

Старенька Ольга Миколаївна
к.е.н., старший викладач кафедри
бухгалтерського обліку та аудиту,
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОПЕРАТИВНОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Постійне ускладнення умов господарювання сучасних підприємств сприяє підвищенню вимог до системи управління. Відповідно виникає потреба у створенні системи внутрішнього контролю, яка буде охоплювати всі аспекти

діяльності підприємства та задовольняти потреби керівництва в оперативному отриманні інформації різного характеру.

Забезпечити ефективність та результативність господарських процесів можливо тільки за умови своєчасного спостереження за ходом їх здійснення. Тому оперативне реагування на факти та причини виникнення відхилень від заданих параметрів має велике значення. А задовільнити потреби керівників різних рівнів управління в своєчасних поточних даних може добре організована система оперативного контролю.

Отже, на сьогоднішній день проблема визначення місця та сутності оперативного контролю в системі управління підприємством залишається актуальною.

Розгляд питань, що пов'язані з визначенням сутності категорій “економічний контроль”, “внутрішній контроль” здійснювали у своїх наукових дослідженнях такі науковці, як С. В. Бардаш, В. А. Дерій, С. В. Івахненко, Т. О. Каменська, А. М. Любенко, В. П. Пантелєєв, С. М. Петренко, Ю. Б. Слободяник та інші. До сих пір не існує єдиного підходу щодо визначення сутності кожної окремої категорії.

Дослідженням оперативного контролю в різний період та у визначених аспектах займалися такі науковці, як Б. І. Валуєв, К. П. Мельник (розглядали лише оперативний контроль в різних сферах діяльності), Ю. А. Кузьмінський, С. А. Кошкаров, В. І. Бачинський та П. О. Куцик (досліджували оперативний облік та контроль). Вони по-різному визначали його сутність.

Відаючи належне науковим результатам досліджень, що були проведені зазначеними вченими, вважаємо, що подальшого розвитку потребують питання щодо визначення сутності внутрішнього, зокрема оперативного контролю в системі управління підприємством.

Підходи науковців до визначення категорії “економічний контроль” дуже різняться. Так, Ю. Б. Слободяник розглядає економічний контроль як вид контролю, що забезпечує виявлення відхилень у розвитку економічного виробництва від заданих параметрів та вироблення на цій основі відповідних управлінських рішень [1, с. 19]. Автори Є. М. Романів, Р. Л. Хом'як, А. С. Мороз та В. О. Озеран зміст економічного контролю вбачають у системі конкретних заходів, спрямованих на раціональне господарювання підприємств з різними формами власності в умовах ринкових відносин [2, с. 10].

Схожої думки дотримується і А. М. Любенко, який наголошує на тому, що економічний контроль зорієнтований на перевірку законності господарських операцій та оцінку кінцевих фінансових результатів [3, с. 183]. Погоджуючись з наведеною характеристикою сутності економічного контролю, можемо визначити внутрішній контроль як вид економічного контролю. На нашу думку, поняття “економічний контроль” більш загальне, воно стосується здійснення контролю на макрорівні. На мікрорівні, а саме стосовно господарської діяльності промислових підприємств, здійснюється фінансово-господарський контроль. Внутрішній контроль є його складовою, що, в свою чергу, включає здійснення оперативного контролю.

Про нього як підсистему внутрішнього контролю не йдеться в жодній із розглянутих нами робіт. Тому далі спрямуємо наше дослідження у цьому напрямку, але спочатку узагальнимо досвід попередників в частині оперативного контролю. Так, Б. І. Валуєв у своїй монографії, присвяченій оперативному контролю, вказує на те, що контроль – це просто звичайний контроль, і питання полягає у зміщенні часового акценту. Тобто контроль поведінки і стану певних груп об'єктів має проводитися в короткі інтервали часу. Для інших груп об'єктів такий режим не має сенсу, достатньо контролювати їх в кінці місяця [4, с. 35]. Цю роботу на той час можна було вважати фундаментальною у дослідженні концептуальних засад оперативного контролю.

Дещо інший, більш сучасний, погляд спостерігається у монографії С. А. Кошкарлова, В. І. Бачинського та П. О. Куцика, присвяченій внутрішньогосподарському оперативному обліку та контролю, в якій наголошується, що “оперативний контроль має подвійну економічну суть. Він виконує контрольну функцію оперативного управлінського обліку і як окрема підсистема оперативного управління” [5, с. 167]. У своєму дослідженні автори більше уваги приділяють внутрішньогосподарському оперативному обліку, питання контролю обмежуються розглядом його теоретичних аспектів у взаємозв'язку з обліком, і методики та організації за даними внутрішньогосподарського оперативного обліку.

К. П. Мельник у своїй дисертаційній роботі, що стосується оперативного контролю в сільськогосподарських підприємствах, узагальнюючи погляди науковців, уточнює його сутність та визначає як самостійну функцію оперативного управління, що забезпечує порівняння фактичних показників з обліковими, нормативними чи плановими в режимі реального часу для своєчасного регулювання відхилень, недопущення виникнення негативних явищ у процесі господарювання та сприяння досягненню цілей діяльності підприємства [6, с. 6]. Погоджуючись з автором, ми вважаємо, що оперативний контроль має бути присутнім на всіх етапах підготовки і прийняття управлінських рішень, щоб вчасно усувати недоліки, запобігати їх виникненню та забезпечувати систему оперативного управління інформацією про наслідки здійснення операцій. Все це дозволить управлінцям приймати своєчасні управлінські рішення щодо ходу господарських процесів на підприємстві, що сприятиме ефективному управлінню.

Таким чином, узагальнюючи погляди різних вчених стосовно сутності оперативного контролю, нами визначено, що оперативний контроль – це форма контролю, що дозволяє фіксувати відхилення та причини їх виникнення, а також здійснювати превентивні заходи щодо недопущення їх появи, що сприятиме надходженню необхідної інформації в режимі реального часу для прийняття оперативних управлінських рішень.

Отже, система оперативного контролю є підсистемою внутрішнього контролю, яка, в свою чергу, є підсистемою системи управління підприємством. Оперативний контроль здійснюється за відомим циклом контролю, який включає обробку інформації та порівняння її з еталоном під час здійснення контрольних процедур. Водночас цей процес має бути побудований з урахуванням

необхідності врегулювання проблем у сфері управління підприємством, а саме на рівні господарських процесів.

Список використаних джерел

1. Слободяник Ю. Б. Державний аудит : навчальний посібник. Суми : ФОП Наталуха А.С., 2015. 340 с.
2. Контроль і ревізія : навчальний посібник ; нормативно-практичні матеріали / Романів Є. М., Хом'як Р. Л., Мороз А. С., Озеран В. О.. 3-е вид. Львів : Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2004. 328 с.
3. Любенко А. М. Контроль у державному секторі економіки на основі стандартизації // Удосконалення системи бухгалтерського обліку, аналізу і контролю як інформаційного забезпечення управління суб'єктами господарювання : колективна монографія / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. С. Рудницького. Львів, "ГАЛИЧ-ПРЕС", 2018. с. 180–243.
4. Оперативный контроль экономической деятельности предприятия / Б. И. Валуев, Л. П. Горлова, Е. Л. Зернов и др. М. : Финансы и статистика, 1991. 224 с.
5. Кошкарів С. А., Бачинський В. І., Куцук П. О. Внутрішньогосподарський оперативний облік і контроль у системі управління діяльністю виробничих підприємств. Чернівці : Золоті литаври, 2012. 264 с.
6. Мельник К. П. Оперативний контроль в сільськогосподарських підприємствах : дис. канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2015. 231 с.

УДК 657.6

Сторожук Тетяна Миколаївна,
к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку,
Університет державної податкової служби України,
м. Ірпінь, Україна

ПЕРЕВІРКА КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ДОТРИМАННЯ ЄДНОСТІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ

В сучасних умовах господарювання, коли існують нестабільність, кризи, невизначеності та ризики, все більшого поширення набуває форма господарювання підприємств у вигляді різного роду об'єднань. Взагалі, на думку більшості економістів, об'єднання підприємств несе в собі значний потенціал високоефективного господарювання у будь-яких умовах. Інформаційним ресурсом щодо фінансового стану та результатів діяльності таких суб'єктів господарювання є консолідована фінансова звітність. Консолідована фінансова звітність відображає фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів як єдиної економічної одиниці, хоча юридично учасники групи продовжують залишатися окремими особами.

Фінансову звітність суб'єкти господарювання можуть складати за міжнародними та національними стандартами. Порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації